

folklor/edebiyat

halkbilim • iletişim • antropoloji • sosyoloji • müzikoloji • eğitim • tarih • edebiyat

2008/4

Metin And

Türkiye'de Yazılı Dil Kullanımının Görünümü

Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın Şiirlerindeki Elleri Okuma

Gözetim Toplumu Olma Sürecinde Mahremiyet Yoksunluğu

Türk Romanında Bürokrasinin Konumu

Halk Hekimliğinde Ocaklar ve Şamanizm

folklor/edebiyat

halkbilim • iletişim • antropoloji • sosyoloji • müzikoloji • eğitim • tarih • edebiyat

ÜÇ AYLIK KÜLTÜR DERGİSİ

ISSN 1300-7491

CİLT: 14

SAYI: 56

2008/4

Sahibi: UEM (ULUSLARARASI Eğitim-Öğretim, Basın-Yayın Ltd. Şti.)

Genel Yayın Yönetmeni : **Metin Turan**

Sorumlu Yazışları Müdürü : **Doç.Dr. Faruk Güçlü**

Akademik Danışma ve Hakem Kurulu

- Prof.Dr. Abdulkadir Güner (Anadolu Üniversitesi)
Prof.Dr. Ahmet Gökbel (Cumhuriyet Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali Osman Öztürk (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Prof. Dr. Asker Kartarı (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Ata Atun (Yakın Doğu Üniversitesi)
Prof. Dr. Bekir Onur (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. F. Belkis Kümbetoğlu (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Birsan Karaca (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Bülent Yorulmaz (Yakın Doğu Üniversitesi)
Prof. Dr. Celil Garıboğlu Nagiyev (Bakü Şya Üniversitesi)
Prof. Dr. Edip Günay (İstanbul Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Erman Artun (Çukurova Üniversitesi)
Prof. Dr. Esmâ Şimşek (Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. Fuat Bozkurt (Akdeniz Üniversitesi)
Prof. Dr. Gülsün Parlar (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Hasan Özdemir (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Haşim Karpuz (Selçuk Üniversitesi)
Prof. Dr. İlhan Başgöz (100. Yıl Üniversitesi)
Prof. Dr. İlhan Tomanbay (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. İsa Habıbbeyli (Nahcivan Devlet Üniversitesi)
Prof. Dr. İsmail Öztürk (Dokuz Eylül Üniversitesi)
Prof. Dr. Kurtuluş Kayalı (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet Ölmez (Yıldız Teknik Üniversitesi)
Prof.Dr. Metin Karadağ (Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi)
Prof. Dr. Muhan Bali (Kültür Üniversitesi)
Prof.Dr. Muharrem Caferli (Nahcivan Devlet Üniversitesi)
Prof. Dr. Musa Yaşar Sağlam (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. M. Öcal Oğuz (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Namık Açıkgöz (Muğla Üniversitesi)
Prof. Dr. Nuran Elmacı (Dicle Üniversitesi)
Prof. Dr. Oktay Belli (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Özkul Çobanoğlu (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Taner Timur (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Tuna Ertem (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Tülay Uğuzman (Başkent Üniversitesi)
Prof. Dr. Zafer Önler (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Doç. Dr. Ahmet Aşgın (Dicle Üniversitesi)
Doç. Dr. Aynur Koçak (Kocaeli Üniversitesi)
Doç. Dr. Dilek Batıslam (Çukurova Üniversitesi)
Doç. Dr. Hande Birkalan (Yeditepe Üniversitesi)
Doç. Dr. Muhtar Kutlu (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. Mustafa Oral (Akdeniz Üniversitesi)
Doç. Dr. Mutlu Binark (Başkent Üniversitesi)

Temsilcilikler: *Antalya:* Ali Aksüt, *İstanbul:* Vural Yıldırım - Ayhan Aydın, *Kars:* Sait Küçük,
Kayseri: Bayram Durbilmez, *Kocaeli:* Esat Harmancı

Yönetim Yeri ve Yazışma Adresi

Konur Sokak 36/13, 06410 Kızılay-Ankara Tel: (312) 425 39 20 Belgeç : (312) 417 57 23

www.folkloredebiyat.org

E-posta: folkloredebiyat@gmail.com

Abone Koşulları

Yurtiçi Yıllık (Postalama ücreti dahil): 100 YTL
Eski Aboneler ve Öğrencilere Sayısı: 15 YTL • Yıllık (Postalama ücreti dahil) : 60 YTL
Avrupa İçin Sayısı: 20 EURO • Yıllık Abone Bedeli (Postalama ücreti dahil): 80 EURO
Amerika İçin Sayısı: 25 \$ • Yıllık Abone Bedeli (Postalama ücreti dahil): 100 \$

Abone bedelinin Metin Turan adına 104233 numaralı posta çeki hesabına ya da Türkiye İş Bankası Meşrutiyet Şubesi'ndeki Uluslararası Eğitim-Öğretim Ltd. Şti'nin 4213-854796 numaralı hesaba yatırılarak, dekontun adresimi-ze gönderilmesi gereklidir. (Abonelerimiz yıl içindeki fiyat artışlarından etkilenmezler.)

folklor/edebiyat'ta yayımlanan yazılar

MLA *Folklore Bibliography* içinde kaydedilmektedir.

Baskı: Başkent Matbaası, Bayındır Sokak 30/E Kızılay / Ankara Tel: 431 54 90

yerel süreli yayın

Özet

Bu yazı, sıcak demircilik ve dövme Kastamonu baltası hakkındaki etnografik bir araştırmaya dayanıyor. Araştırmayı, İstanbul'un Zeytinburnu semti, Maltepe Demirciler Çarşısı'nda yer alan Hasan Özcan Atölyesi'nde gerçekleştirdim. 1994 yılında yaklaşık iki buçuk ay boyunca gittiğim atölyede, sıcak demircilik zanaatını ve dövme Kastamonu baltası yapımı sürecini ayrıntılı gözlemleme olanağı buldum. Ustalarla yaptığım derinlemesine görüşmelerde, onların zanaatlarını nasıl anlattıklarını, anlamlandırdıklarını görmeye çalıştım. Bu çalışmada, araştırma mekânı olarak Hasan Özcan Atölyesi'ni seçsem de, demircilik ve dövme balta yapıcılığını Tahtakale Küçükpazar'dan başlayarak anlattım. Hasan Özcan Atölyesi'nin de bulunduğu Maltepe Demirciler Çarşısı'ndaki atölyelerin önemli bir kısmı 1960'lı yılların ortalarında Tahtakale Küçükpazar'dan buraya taşınmışlardı. Gerek Tahtakale Küçükpazar'daki ustalar gerekse Hasana Özcan Atölyesi ustaları mekânsal ve mesleklerdeki dönüşüme dikkati çekiyorlardı. Şehirdeki mekânsal marjinalleşmeyle zanaatlarının kaybolması arasında ilişki kuruyorlardı. Çok önemsedikleri bir diğer konu, balta, dövme balta yapımı sürecindeki değişimdi. Onlar için pek çok bilgiyi taşıyan dövme balta yapımı sürecinin değişmesi, işlerindeki örgütlenmenin, hiyerarşinin, tüm iş düzeninin, iş bilgisinin ve ustalığın farklılaşması anlamına geliyordu. Dolayısıyla da atölyelerindeki temel bir tartışma; kendilerinin ve zanaatlarının bu yeni koşullar içinde ne olacağı ve nasıl uyum sağlayacağı konusuydu. Bu yazıda ileri sürülen temel savlardan biri, gerek nesneler gerek üretim süreçleri açısından "geleneksel" ile "modern" ayrımının sorgulanması gerektiğidir.

Anahtar Kavramlar: Zanaat, sıcak demircilik, dövme balta, geleneksel, modern, üretimin örgütlenmesi, hiyerarşi.

The Master Signing His Axe: A Research on the Craft of Ironworking and Forged Kastamonu Axes

Abstract

This article is based upon an ethnographic research on the craft of ironworking and forged Kastamonu axes, conducted in Hasan Özcan Workshop in the Maltepe Demirciler Çarşısı, in Zeytinburnu, Istanbul. By visiting the workshop for approximately two and a half months in 1994, I had the opportunity to observe the production processes and relations in detail. In the in-depth interviews with the master ironsmiths, I tried to grasp how they viewed and understood their "traditional" craft. The article also covers the geographical change of production units in Istanbul: most small factories in Maltepe Demirciler Çarşısı, including Hasan Özcan Workshop, had moved there from Tahtakale Küçükpazar in the 1960s. The master ironsmiths in Tahtakale Küçükpazar and Hasan Özcan Workshop drew attention to the transformation in their trade and changes in the production locations. They drew parallels between the spatial marginalization of their shops in the urban geography and the "disappearance" of the crafts in the modern world. In their view, the change in the production of axes amounted to the alteration of the labor organization, hierarchy in the workplace, knowledge of the trade, and the craft of ironworking. Therefore, one of their main issues of discussion in the workshop was how they and their trade could adapt to the new state of affairs as well as how they would survive under "modern" conditions. The article aims to challenge the misleading distinction between "traditional" and "modern" production processes and artifacts.

Key Words: Craft, ironworking, forged axe, traditional, modern, organization of production, hierarchy.